

að auka fjölbreytni atvinnuvega sinna og renna þannig sem flestum stoðum undir afkomu sína. Fyrst og fremst er þar um að ræða aukningu margvíslegs iðnaðar, eftir því sem aðstæður leyfa á hverjum stað.

Lærdómsríkt dæmi um þetta er að finna hjá hinni gömlu sambýlisþjóð Íslendinga, Dönnum. Fyrir örfáum áratugum byggðist útflutningur Dana nær eingöngu á landbúnaði, líkt og útflutningur Íslendinga byggist á sjávarútvegi. Nú flytja Danir orðið næstum eins mikið út af iðnaðarvörum og landbúnaðarafurðum. Þetta hefur Dönnum tekizt með því að hlyna að iðnaði sínum á sem flestan hátt.

Þrátt fyrir örðugar aðstæður hefur risið upp verulegur iðnaður á Íslandi á síðari áratugum, en veruleg stöðnun hefur orðið í þróun hans hin allra seinustu ár. Margar iðngreinar hafa jafnvel dregizt mikið saman. Þessu valda ýmsar óeðlilegar stjórnarráðstafanir, eins og lánsjárhöftin og hóflaus innflutningur erlendra iðnaðarvara. Íslenzki markaðurinn er svo lítill, að á mörgum sviðum er ekki starfsgrundvöllur nema fyrir eitt vel rekið fyrirtæki. Þess vegna er nú rætt um sameiningu iðnfyrirtækja í vissum greinum. Þetta sýnir bezt, hvaða afleiðingar það getur haft að veita tugum og jafnvel hundruðum erlendra fyrirtækja aðstöðu til að keppa á hinum litla íslenzka markaði. Jafnvel þótt hin erlendu fyrirtæki nái ekki nema 10—20% markaðarins, getur það leitt til þess, að ekki sé lengur arðvænlegt að reka íslenzkt iðnfyrirtæki í viðkomandi starfsgrein.

Þótt sá samdráttur, sem er í sjávarútveginum nú, standi vonandi ekki lengi, eru engar líkur til þess, að hinir tveir fornu undirstöðu atvinnuvegir, landbúnaður og sjávarútvegur, nægi til að tryggja þjóðinni næga atvinnu og góða afkomu á komandi árum. Hér verður að rísa til viðbótar mikill og vaxandi iðnaður, ef fullnægja á hinum eðlilegu kröfum um næga atvinnu og batnandi afkomu. Því marki eiga Íslendingar vel að geta náð, ef rétt er á málum haldið, engu síður en aðrar þjóðir. En til þess að svo verði, þarf vitanlega að hlúa að iðnaðinum á sem flestan hátt og veita honum sjálfsagða vernd, meðan hann er að rísa á legg. Það hafa aðrar þjóðir, sem líkt er ástatt um, gert og gera. Má í því sambandi ekki sízt vitna til Japana, sem nær alveg hafa tryggt iðnaði sínum heimamarkaðinn. Hvergi hafa líka orðið stórfelldari iðnaðarframfarir á síðari árum en í Japan.

Þótt segja megi, að gengisfellingin bæti aðstöðu iðnaðarins að sumu leyti, t. d. í samkeppni við erlenda keppinauta, gerir hún aðstöðu hans erfiðari að öðru leyti. Verðlag innfluttra hráefna og véla hækkar t. d. verulega, og þó enn meira ef tollar haldast óbreyttir. Þetta er ekki sízt tilfinnanlegt vegna þess, að iðnaðurinn þarf alltaf að vera að endurnýja vélakost sinn, ef hann á að fylgjast með þróuninni í heiminum.

Framangreind tillaga er flutt til að tryggja það, að verðhækkanir á hráefnum og vélum til iðnaðarins af völdum gengisfellingarinnar verði honum sem minnst tilfinnanleg. Slík tollabreyting sem tillagan fjallar um mundi ekki aðeins verða iðnaðinum til hags, heldur einnig neytendum, því að verðlag iðnaðarvara þyrfti þá ekki að hækka eins mikið og ella.

Það verður einnig að teljast sjálfsagt jafnréttismál, að iðnaðurinn búi við ekki lakari tollakjör en fiskveiðarnar, því að báðar eru þessar atvinnugreinar nauðsynlegar þjóðinni. Af bátum og vélum til fiskveiða er nú ekki greiddur tollur, en af veiðarfærum og tækjum til fiskveiða 4%. Hins vegar er greiddur 10—15% tollur af vélum til fiskiðnaðar og 25% tollur af vélum og tækjum til annars iðnaðar, þar á meðal iðnaðar, sem vinnur úr landbúnaðarvörum. Tollar á ýmsum efnum til iðnaðar eru oft miklu og jafnvel margfalt hærri. Það mundi því mjög bæta aðstöðu iðnaðarins, ef tollamál hans kæmust í sama horf og fiskveiðanna.

Loks þykir rétt að benda á það, að íslenzk iðnfyrirtæki verða að greiða 25% toll af vélum til starfsemi sinnar og hærri tolla af efni, meðan álbræðslan, sem útlendingar eru að reisa, fær að flytja inn tollfrjálst allar vélar og efni til starfrækslu sinnar.